

Hibah

29. Pemilikan Pemberi Hibah (*Wahib*) Ke Atas Aset Hibah

Secara umumnya dalam kontrak hibah, kewujudan aset hibah semasa hibah dibuat merupakan salah satu syarat bagi menjadikan pemilikan hibah itu sah. Namun, terdapat situasi di mana pemberian hibah dibuat dalam keadaan aset yang belum lagi dimiliki dan belum diketahui oleh pemberi hibah.

Sehubungan itu, MPS dirujuk berkenaan isu sama ada hibah boleh berlaku ke atas sesuatu aset yang tidak diketahui (*majhul*).

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-147 bertarikh 27 Mei 2014 telah memutuskan bahawa aset yang digunakan dalam akad hibah hendaklah memenuhi syarat-syarat berikut:

- i. Aset tersebut mestilah patuh Syariah, bernilai, boleh dikenal pasti dan boleh diserah; dan
- ii. Aset tersebut mestilah wujud dan dimiliki oleh *wahib*.

Walau apa pun perkara (ii), aset yang akan diterima oleh pemberi hibah pada masa hadapan dibenarkan untuk dijadikan sebagai aset hibah.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS tersebut berdasarkan pertimbangan bahawa majoriti ulama mensyaratkan aset hibah mestilah wujud semasa pemberian hibah dilakukan sebagaimana yang dinyatakan dalam *Al-Mawsu'ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaitiyah*:

ذهب جمهور الفقهاء إلى أنه يتشرط في الشيء الموهوب أن يكون موجوداً حين اهبة، لأنها تملك في الحال، وبناء عليه لا يصح هبة ما ليس موجوداً وقت العقد.

*"Jumhur fuqaha berpandangan bahawa kewujudan aset hibah adalah syarat ketika hibah berlaku kerana ia merupakan suatu pemindahmilikan secara lani. Berdasarkan kepada syarat tersebut, maka tidak sah memberi hibah sesuatu yang belum wujud ketika kontrak hibah dibuat."*²⁰

²⁰ Kementerian Wakaf dan Hal Ehwal Islam Kuwait, *Al-Mawsu'ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaitiyah*, 1993, j. 42, h. 126.

Malah mazhab Maliki membenarkan hibah sesuatu aset walaupun ia *majhul* asalkan ia wujud sepetimana yang berikut:

هو كل ملوك يقبل النقل مباح في الشرع - كان معلوما ، أو مجھولا فتصح هبة الآبق والكلب والمرهون .

*“Aset hibah ialah setiap yang dimiliki, boleh dipindah (milik) yang harus menurut Syarak dan ia adalah harus sama ada barang tersebut diketahui ataupun tidak, sehubungan itu adalah sah menghibahkan seorang hamba yang mlarikan diri daripada tuannya, anjing dan barang gadaian.”*²¹

30. Syarat-Syarat Pemberian Hibah Dalam Kontrak *Qard*

Amalan pemberian hibah berdasarkan budi bicara dalam kontrak *qard* adalah diharuskan. Namun begitu, terdapat cadangan supaya amalan pemberian hibah diperhalusi dengan menetapkan syarat-syarat tertentu.

Dalam hal ini, MPS dirujuk berhubung dengan penetapan syarat-syarat pemberian hibah dalam kontrak *qard*.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-147 bertarikh 27 Mei 2014, mesyuarat ke-161 bertarikh 25 Ogos 2015 dan mesyuarat ke-167 bertarikh 30 Mac 2016 telah memutuskan bahawa amalan pemberian hibah adalah tertakluk kepada yang berikut:

- i. Peminjam di bawah kontrak *qard* tidak boleh memberi hibah kepada pemberi *qard*, sama ada dalam bentuk tunai atau seumpamanya, atau manfaat, melainkan ia:
  - (a) berdasarkan budi bicara peminjam; dan
  - (b) tidak dijadikan syarat dalam kontrak *qard*.
- ii. Peminjam tidak boleh mendedahkan maklumat berkenaan kadar indikatif atau prospek pembayaran hibah kepada orang awam.

²¹ Al-Qarafi, *Al-Zakhirah*, Dar al-Gharb al-Islami, 1994, Beirut, j. 6 h. 226.

- iii. Peminjam boleh mendedahkan maklumat berhubung pembayaran hibah pada tempoh-tempoh yang lepas (*historical hibah payment*) dengan syarat peminjam hendaklah memperuntukkan penafian (*disclaimer*) yang jelas bahawa maklumat tersebut tidak boleh ditafsirkan atau tidak dianggap sebagai kadar indikatif atau jangkaan pulangan, jaminan atau janji secara mengikat bahawa hibah akan diberikan kepada pemberi *qard*.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS menetapkan syarat-syarat bagi pemberian hibah dalam kontrak *qard* adalah untuk mengelakkan daripada riba dalam apa jua bentuk selaras dengan hadis yang diriwayatkan daripada Rasulullah SAW dan telah diterima pakai oleh ulama seperti yang berikut:

عن علي رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: كل قرض حر منفعة فهو ربا.

*“Daripada Ali r.a berkata bahawa Rasulullah SAW bersabda: Setiap qard yang memberi manfaat (kepada pemberi qard) adalah riba.”*²²

Pemberian atau promosi manfaat secara kontraktual yang dikaitkan dengan kontrak *qard* adalah tidak dibenarkan kerana ia membawa kepada isu riba sebagaimana yang telah disepakati oleh ulama.

Walaupun pemberian hibah yang memenuhi syarat-syarat di atas menjadi suatu amalan kebiasaan (*urf*) peminjam, ia tidak dianggap sebagai syarat dalam pinjaman (*al-masyrut syartan*) kerana pemberi *qard* tiada hak untuk menuntut hibah tersebut jika tidak diberikan.

Keputusan ini juga mengambil kira bahawa dengan adanya notis penafian ini, ia tidak mewujudkan obligasi atau janji oleh peminjam untuk memberi hibah dalam kontrak *qard*.

²² Ibnu Hajar al-‘Asqalani, *Bulugh al-Maram min Adillah al-Ahkam*, Matba’ah al-Salafiyyah, 1928, h. 176.

31. Penetapan Had Tempoh Masa Dalam Pemberian Hibah

MPS dirujuk berhubung isu sama ada penetapan had tempoh masa dalam pemberian hibah dibenarkan ataupun sebaliknya.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-148 bertarikh 24 Jun 2014 telah memutuskan bahawa kesan daripada kontrak hibah adalah bersifat kekal. Sebarang syarat penetapan had tempoh masa dalam hibah ialah tidak terpakai, namun hibah tersebut masih sah.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Majoriti ulama berpendapat bahawa penetapan had tempoh masa pemberian hibah adalah tidak dibenarkan bersandarkan *qiyas* ke atas jual beli.²³
- ii. Pemberian hibah perlu berlaku secara berterusan dan bukannya secara bertempoh. Ini kerana, pemberian sesuatu aset yang dilakukan secara bertempoh, dianggap sebagai 'ariyyah bukannya hibah.

32. Pemindahan Hak Milik Dalam Hibah

Hibah memberi maksud pemberian. Ia merujuk kepada pengaturan pemindahan hak milik sesuatu aset daripada pemberi hibah kepada penerima hibah tanpa sebarang balasan. Hibah merupakan salah satu konsep Syariah yang diaplikasikan dalam produk kewangan Islam khususnya produk takaful yang ditawarkan oleh syarikat takaful dalam kebanyakan pelan takaful keluarga seperti produk pelan takaful pendidikan.

²³ Al-Kasani, *Bada'i al-Sana'i fi Tartib al-Syara'i*, Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi, 2000, j. 6, h. 118; An-Nawawi, *Raudah al-Talibin*, Al-Maktab al-Islami, 1412H, Beirut, j. 5, h. 366.

Dalam pelan takaful pendidikan misalnya, peserta takaful iaitu ibu atau bapa akan menghibahkan manfaat takaful kepada anak mereka bagi membiayai kos pendidikannya pada masa hadapan. Sekiranya peserta takaful meninggal dunia, seluruh manfaat takaful tersebut akan menjadi hak milik anak yang dinamakan dan harta ini tidak akan diagihkan kepada waris lain berdasarkan faraid. Walau bagaimanapun, sekiranya peserta takaful masih hidup apabila sijil takaful matang, manfaat tersebut akan diserahkan kepada peserta takaful.

Sehubungan itu, MPS dirujuk berhubung faktor yang memindahkan hak milik aset dalam kedua-dua bentuk hibah; tanpa syarat dan bersyarat. Selain itu, MPS juga dirujuk sama ada skop aplikasi hibah bersyarat terhad kepada sektor takaful sahaja atau merangkumi sektor perbankan Islam.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-165 bertarikh 26 Januari 2015 telah memutuskan bahawa secara umumnya dalam kontrak hibah, pemindahan hak milik aset hibah kepada penerima hibah berkuatkuasa setelah penerima hibah menerima serahan aset hibah sama ada secara hakiki atau konstruktif. Ini merupakan asas kepada pemindahan hak milik aset hibah. Tanpa serah terima (*qabd*), pemberi hibah masih boleh menarik balik hibah.

Namun, dalam hibah bersyarat, hak milik aset hibah secara efektifnya berpindah kepada penerima hibah apabila berlakunya syarat-syarat yang telah dipersetujui. Ini merupakan asas kepada pemindahan hak milik aset hibah dalam hibah bersyarat. Ini bermakna, dalam hibah bersyarat, pemberi hibah tidak boleh menarik balik hibah setelah berlakunya syarat-syarat hibah yang dipersetujui walaupun penerima hibah masih belum serah terima aset hibah berkenaan secara hakiki atau konstruktif.

Walau bagaimanapun, hibah yang dikaitkan dengan syarat kematian pemberi hibah hanyalah terpakai dalam konteks takaful sahaja. Ini bertujuan memberikan lebih jaminan kepada benefisiari berhubung hak pemilikannya ke atas manfaat takaful setelah kematian pemberi hibah/peserta walaupun serah terima aset hibah iaitu manfaat takaful belum berlaku pada maknanya yang asal.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Pandangan majoriti fuqaha (*Syafi'iyyah* dan *Hanafiyyah*) yang menyatakan bahawa hak milik aset hibah berpindah dengan berlakunya serah terima ke atas aset hibah oleh penerima hibah. Serah terima aset hibah ialah salah satu syarat sah dan syarat kesempurnaan hibah. Kesannya ialah pemberi hibah tidak boleh menarik balik hibah selepas berlakunya serah terima aset hibah. Pandangan ini disokong dengan hadis Nabi SAW dan selari dengan kaedah fiqh seperti yang berikut:

Hadis:

عن أم كلثوم بنت أبي سلمة قالت: لما تزوج رسول الله صلى الله عليه وسلم أم سلمة قال لها: إنني قد أهديت إلى النجاشي حلة وأوaci من مسك ولا أرى النجاشي إلا قد مات ولا أرى إلا هديتي مردودة على، فإن ردت علي فهبي لك.

*"Daripada Ummu Kalsum binti Abi Salamah, beliau berkata: Apabila Rasulullah SAW telah mengahwini Ummu Salamah, Baginda SAW bersabda: Sesungguhnya aku telah menghadiahkan kepada Al-Najasyi kain pakaian dan wangian kasturi, tetapi aku berpendapat bahawa dia sudah meninggal dunia. Aku juga merasakan bahawa hadiah aku akan dikembalikan semula kepada aku. Sekiranya hadiah tersebut kembali kepada aku, hadiah itu akan menjadi milik kamu."*²⁴

Berdasarkan hadis ini, dapat difahami bahawa tidak berlaku sebarang serah terima oleh Al-Najasyi terhadap hadiah Nabi itu. Oleh itu, hadiah tersebut tidak menjadi hak milik atau harta pusaka Al-Najasyi.

Kaedah Fiqah:

لا يتم التبرع إلا بالقبض

*"Tidak sempurna akad tabarru` kecuali setelah berlakunya serah terima."*²⁵

²⁴ Ahmad bin Hanbal, *Musnad al-Imam*, Muassasah al-Risalah, 2001, j. 45, h. 246, hadis no. 27276.

²⁵ Muhammad Mustafa al-Zuhaili, *Al-Qawa'id al-Fiqhiyyah wa Tatbiqatuhu fi al-Mazahib al-Arba'ah*, Dar al-Fikr, Beirut, 2006, j. 1, h. 524.

- ii. Sesuatu akad yang dikaitkan dengan syarat akan terus berkuatkuasa dengan berlakunya syarat yang dikaitkan. Fuqaha *Syafi'iyyah* dan *Hanafiyah* bersepakat bahawa sesuatu syarat yang berkait (*ta'liq*) dengan sesuatu akad, hukum akad tersebut berkuatkuasa dengan berlakunya syarat yang dikaitkan sebagaimana yang dinyatakan dalam *Al-Mawsu'ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaitiyah*:

فكون التعليق يمنع ثبوت الحكم محل اتفاق بين الخفية والشافعية

*"Kewujudan sesuatu ta'liq itu menyebabkan sesuatu hukum belum berkuatkuasa (sehingga berlaku ta'liq tersebut) merupakan persepakatan dalam fuqaha Hanafiyah dan Syafi'iyyah."*²⁶

Oleh itu, jika pihak berkontrak bersetuju bahawa hibah hanya berkuatkuasa dengan berlakunya syarat yang dipersetujui, maka hak milik aset hibah hanya berpindah kepada pemberi hibah selepas berlakunya syarat yang dipersetujui. Kesannya ialah hibah tidak boleh ditarik balik selepas berlakunya syarat-syarat yang dipersetujui dalam pengaturan hibah bersyarat.

- iii. Kesan terhadap sesuatu kontrak adalah bergantung kepada terma dan syarat yang dipersetujui dalam kontrak selagi ia tidak bercanggah dengan kaedah umum Syarak. Ini adalah selaras dengan kaedah fiqah yang berikut:

الأصل رضى المتعاقدين و نتيجته هي ما التزم به بالتعاقد

*"Hukum asal dalam akad adalah reda (persetujuan) kedua-dua pihak yang berkontrak dan kesan kontrak adalah berdasarkan hak dan tanggungjawab yang telah mereka persetujui dalam akad."*²⁷

- iv. Pelaksanaan hibah *ruqba* dalam industri takaful turut diterima oleh sebahagian ulama semasa.²⁸ Hibah *ruqba* merujuk kepada pemberian dengan syarat kematian salah satu pihak (sama ada pemberi hibah atau penerima hibah) sebagai syarat pemilikan kepada salah satu pihak yang hidup.

²⁶ Kementerian Wakaf dan Hal Ehwal Islam Kuwait, *Al-Mawsu'ah al-Fiqhiyyah al-Kuwaitiyah*, 1993, j. 12, h. 312.

²⁷ Ahmad al-Zarqa', *Syarh al-Qawa'id al-Fiqhiyyah*, Dar al-Qalam, 1989, h. 482.

²⁸ Ali Muhyiddin al-Qarahdaghi, *Al-Ta'min al-Islami: Dirasah Fiqhiyyah Ta'siliyyah*, Dar al-Basya'r al-Islamiyah, 2004, h. 244.

- v. Pihak pembuat dasar mempunyai autoriti untuk menetapkan polisi yang mengehadkan skop pelaksanaan konsep hibah yang mensyaratkan kematian pemberi hibah hanya terpakai kepada industri takaful sahaja adalah bertujuan untuk kemasalahan umum dan penyelaras dengan fatwa-fatwa semasa yang memutuskan bahawa hibah dengan syarat kematian mengambil hukum wasiat. Ini selari dengan kaedah-kaedah fiqah yang menyebut:

الخروج من الخلاف مستحب

*"Menghindari perbezaan pendapat adalah digalakkan."*²⁹

تصريف الإمام على الرعية منوط بالصلحة

*"Urusan pemimpin ke atas rakyat berpaksikan maslahah."*³⁰

33. Hibah Bapa Kepada Anak

Secara umumnya, hak milik sesuatu aset hibah berpindah daripada pemberi hibah kepada penerima hibah setelah serah terima aset hibah tersebut. Kesannya ialah pemberi hibah tidak boleh menarik balik (*ruju'*) aset hibah tersebut selepas berlakunya serah terima oleh penerima hibah. Walaupun begitu, majoriti fuqaha membenarkan penarikan balik pemberian hibah daripada seorang bapa kepada anaknya setelah berlakunya serah terima aset hibah.

Keharusan penarikan balik pemberian hibah bapa kepada anak boleh membawa kepada isu risiko moral oleh pelanggan dalam konteks cagaran aset pelanggan kepada IKI bagi tujuan mendapatkan pembiayaan. Untuk mengelakkan cagaran tersebut dicairkan dalam kes kemungkiran, pelanggan tersebut mungkin mendakwa bahawa aset cagaran merupakan hibah daripada bapa pelanggan dan bapanya menarik balik pemberian hibah tersebut. Kesannya ialah aset tersebut mungkin tidak boleh dicairkan tanpa persetujuan bapa pelanggan.

Bagi menangani isu risiko moral tersebut, IKI perlu melakukan proses tambahan dengan memastikan aset yang ingin dicagarkan bukanlah hibah daripada bapa. Sekiranya ia adalah hibah daripada bapa, maka IKI perlu mengambil langkah-langkah pengurusan risiko tambahan.

Sehubungan itu, MPS dirujuk berhubung dengan isu penarikan balik hibah bapa kepada anak dalam konteks kewangan Islam semasa.

²⁹ Muhammad Mustafa Al-Zuhaili, *Al-Qawa'id al-Fiqhiyyah wa Tatbiqatuhu fi al-Mazahib al-Arba'ah*, Dar al-Fikr, Beirut, 2006, j. 2, h. 718.

³⁰ Al-Suyuti, *Al-Asybah wa al-Naza'i'r*, Dar al-Kutub al-'Ilmiyah, 1403H, Beirut, h. 121.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-158 bertarikh 28 April 2015 telah memutuskan bahawa hibah daripada seorang bapa kepada anaknya boleh ditarik balik kecuali dalam keadaan-keadaan berikut:

- i. Sekiranya pemilikan aset hibah telah dipindahkan kepada pihak ketiga; atau
- ii. Aset hibah dicagarkan.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- i. Pandangan majoriti fuqaha yang membenarkan bapa menarik balik pemberian hibah kepada anaknya selagi mana tidak terdapat sebarang larangan daripada penarikan balik hibah. Pandangan ini bersandarkan hadis Nabi SAW yang berikut:

لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُعْطِي الْعَطِيَّةَ فَيُرْجِعَ فِيهَا إِلَى الْوَالَّدِ فِيمَا أَعْطَى وَلَدَهُ

*“Tidak dibenarkan bagi seseorang memberi pemberian, kemudian menarik balik pemberian tersebut, kecuali bapa menarik balik pemberiannya kepada anaknya.”*³¹

- ii. Para fuqaha berbeza pendapat berhubung keadaan-keadaan yang melarang penarikan balik (*mawani‘ al-ruju‘*) hibah. Antara keadaan larangan penarikan balik hibah yang dinyatakan oleh kebanyakan fuqaha ialah pemindahan hak milik aset hibah oleh penerima hibah kepada pihak ketiga sama ada melalui kontrak jual beli, wakaf, hibah, hadiah dan seumpamanya. Dalam hal ini, hak milik aset hibah berpindah kepada pihak ketiga dan tidak lagi dimiliki oleh penerima hibah. Ini dilihat selari dengan kaedah fiqh berikut:

تَبَدَّل سَبَبُ الْمُلْكِ قَائِمًا مَقَامَ تَبَدُّلِ الذَّاتِ

*“Perubahan sebab pemilikan sesuatu barang adalah setara dengan perubahan pada barang itu sendiri.”*³²

³¹ Ibnu Majah, *Sunan Ibni Majah*, Dar al-Risalah, 2009, j. 3, h. 460, hadis no. 2377.

³² Muhammad Mustafa Al-Zuhaili, *Al-Qawa‘id al-Fiqhiyyah wa Tatbiqatuhu fi al-Mazahib al-Arba‘ah*, Dar al-Fikr, Beirut, 2006, j. 1, h. 527.

- iii. Larangan penarikan balik hibah dalam kes sekiranya aset hibah tersebut telah dicagarkan oleh penerima hibah, atau aset tersebut tertakluk kepada tuntutan pihak ketiga akibat muamalah terhadap aset hibah oleh penerima hibah tersebut adalah kerana penarikan balik hibah dalam konteks ini boleh mendatangkan kemudaran ke atas pihak yang menerima cagaran atau pihak yang mempunyai tuntutan terhadap aset hibah itu. Sebarang bentuk kemudaran kepada pihak yang terlibat tidak dibenarkan dalam Syariah. Perkara ini selari dengan kaedah-kaedah fiqah berikut:

المشغول لا يشغل

"Sesuatu perkara yang kompleks tidak sepatutnya dijadikan bertambah kompleks (dengan sesuatu urusan/transaksi yang lain)." ³³

الضرر يزال

"Kemudaran hendaklah dihilangkan." ³⁴

لا ضرر ولا ضرار

"Tiada kemudaran dan tidak boleh memudaratkan (dalam Islam)." ³⁵

34. Hibah Dalam Kontrak *Musyarakah*

Dalam kontrak *musyarakah*, rakan kongsi *musyarakah* tidak boleh menjamin modal dan/atau keuntungan. Ini kerana *muqtada al-aqd, musyarakah* ialah perkongsian keuntungan antara dua pihak atau lebih sama ada berdasarkan kadar sumbangan modal oleh setiap rakan kongsi atau berdasarkan persetujuan rakan kongsi atas nisbah perkongsian untung tertentu ketika kontrak *musyarakah* dimeterai. Setiap rakan kongsi juga berkongsi dalam menanggung kerugian berdasarkan kadar sumbangan modal dalam *musyarakah*.

Sehubungan itu, MPS dirujuk berhubung amalan rakan kongsi dalam kontrak *musyarakah* memberi hibah kepada rakan kongsi yang lain.

Keputusan

MPS pada mesyuarat ke-158 bertarikh 28 April 2015 telah memutuskan bahawa hibah boleh dilaksanakan dengan kontrak *musyarakah* di mana rakan kongsi memberi hibah kepada rakan kongsi yang lain. Namun, hibah tersebut tidak boleh mempunyai kesan jaminan modal *musyarakah* atau jaminan keuntungan *musyarakah* oleh rakan kongsi yang memberi hibah.

³³ Al-Suyuti, *Al-Asybah wa al-Naza'ir*, Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah, 1990, h. 151.

³⁴ Al-Suyuti, *Al-Asybah wa al-Naza'ir*, Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah, 1990, h. 83.

³⁵ Imam Malik bin Anas, *Al-Muwatta'*, Muassasah Zayed bin Sultan Ali Nahyan li al-A'mal al-Khairiyah wa al-Insaniyah, Abu Dhabi, 2004, j. 4, h. 1078, hadis no. 2758.

Asas Pertimbangan

Keputusan MPS ini berdasarkan pertimbangan-pertimbangan berikut:

- Pemberian hibah sememangnya digalakkan seperti saranan ayat al-Quran dan hadis Rasulullah SAW berikut:

فَإِنْ طِبَنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هُنَّ يَعْمَلُونَ

“...kemudian jika mereka (isteri-isteri) memberikan kepada kamu secara sukarela sebahagian daripada mas kahwinnya maka makanlah (gunakanlah) pemberian (yang halal) itu sebagai nikmat yang lazat, lagi baik kesudahannya.”³⁶

عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: تهادوا تhabao.

“Daripada Abu Hurairah bahawa Nabi SAW telah bersabda: Hadiah-menghadiahilah sesama kamu nescaya kamu akan saling kasih-mengasihi.”³⁷

- Pemberian hibah tidak bertentangan atau bercanggah dengan objektif kontrak musyarakah kerana ia tidak menafikan elemen perkongsian untung dan penyerapan kerugian oleh rakan kongsi (jika berlaku kerugian).
- Tiada sebarang halangan Syarak (*mani` syar`ie*) bagi penggunaan konsep hibah dalam kontrak *musyarakah* kerana hibah merupakan sesuatu yang dilakukan secara sukarela dan berdasarkan budi bicara pemberi hibah. Keharusan ini dilihat selari dengan kaedah fiqah seperti yang berikut:

الأصل حمل العقود على الصحة

“Pada dasarnya sesuatu akad (hendaklah) dianggap sah.”³⁸

- Secara umumnya, penggabungan antara beberapa kontrak dalam satu pengaturan adalah diharuskan berdasarkan kaedah fiqah:

الأصل في المعاملات الحل حتى يقوم دليل على التحرير

“Hukum asal muamalat adalah harus, kecuali terdapat dalil yang mengharamkannya.”³⁹

³⁶ Surah al-Nisa', ayat 4.

³⁷ Al-Baihaqi, Al-Sunan al-Kubra, Maktabah Dar al-Baz, 1994, j. 6, h. 169, hadis no. 11726.

³⁸ Ali Ahmad al-Nadwi, Jamharah al-Qawa'id al-Fiqhiyyah fi al-Mu'amalat al-Maliyyah, Syarikah al-Rajhi al-Masrafiyyah li al-Istithmar, 2000, j. 1, h. 297.

³⁹ Ibnu Uthaimin, Al-Syarh al-Mumti' `ala Zad al-Mustaqni', Dar Ibni al-Jauzi, j. 8, h. 241.